

Toelichting bij het Convenant Digitale Onderwijsmiddelen en Privacy 4.0 en de Model Verwerkersovereenkomst 4.0

Deze toelichting is bedoeld om uitleg en achtergrondinformatie te geven bij de afspraken in het Convenant en de Model Verwerkersovereenkomst, maar maakt géén onderdeel uit van die afspraken. De teksten in het Convenant en de Model Verwerkersovereenkomst zijn leidend. Aan de teksten in de toelichting kunnen geen rechten worden ontleend.

Vertegenwoordigers van Onderwijsinstellingen en Leveranciers hebben gezamenlijk het initiatief genomen om afspraken te maken over het regelen en borgen van de persoonlijke levenssfeer van personen over wie Persoonsgegevens worden verwerkt in het kader van het gebruik van Digitale Onderwijsmiddelen door Onderwijsinstellingen.

Het uitgangspunt bij de afspraken is dat de Onderwijsinstellingen de regie hebben en houden over de Verwerking van Persoonsgegevens, en zelf bepalen waarvoor de gegevens worden gebruikt of aan wie de gegevens mogen worden verstrekt. De Onderwijsinstellingen zijn daarbij de Verwerkingsverantwoordelijke voor de Verwerkingen van Persoonsgegevens, de Leveranciers de Verwerker.

De afspraken zijn vastgelegd in het Convenant Digitale Onderwijsmiddelen en Privacy 4.0 uit 2022. Convenant 4.0 treedt in de plaats van het Convenant Digitale Onderwijsmiddelen en Privacy 3.0 uit 2018.

Als bijlage van het Convenant is de Model Verwerkersovereenkomst 4.0 uit 2022 opgenomen. Deze modelverwerkersovereenkomst komt in de plaats van de Model Verwerkersovereenkomst 3.0 uit 2018. Het advies is om zo snel mogelijk over te gaan naar het gebruik van Model Verwerkersovereenkomst versie 4.0, in ieder geval bij herziening of vernieuwing van een verwerkersovereenkomst.

Reeds afgesloten verwerkersovereenkomsten op basis van het voorgaande model uit 2018 blijven in beginsel geldig totdat deze verwerkersovereenkomsten door partijen worden beëindigd dan wel aansluitend worden opgevolgd door een nieuwe verwerkersovereenkomst op basis van de nieuwe Model Verwerkersovereenkomst 4.0. Verwerkersovereenkomsten die zijn afgesloten op basis van versie 3.0 van het Convenant, worden voor de resterende duur toegepast en uitgelegd op basis van de bepalingen van deze versie 3.0. De oudere modelverwerkersovereenkomsten (versie 1.0 en 2.0) voldoen op diverse onderdelen niet meer aan de eisen die de AVG stelt. Deze versies dienen te worden vervangen door versie 4.0, omdat partijen anders risico's lopen op het gebied van aansprakelijkheid en/of boetes door de Toezichthoudende Autoriteit.

Het Convenant en de bijbehorende Model Verwerkersovereenkomst vormen in belangrijke mate een concretisering van verplichtingen die uit de AVG voortvloeien. Als zodanig zijn ze te zien als een uitgewerkte regeling om met behulp van gemeenschappelijk aanvaarde afspraken de Onderwijsinstellingen en Leveranciers te ondersteunen bij de naleving van de wettelijke regels.

Het Convenant geeft naast de rolverdeling tussen de partijen de uitgangspunten aan voor wettelijk verplichte afspraken over de Verwerking van Persoonsgegevens tussen de Onderwijsinstelling en de Leverancier.

De uitgangspunten van de Model Verwerkersovereenkomst 4.0 sluiten niet alleen aan bij de bepalingen in het Convenant, maar ook bij de voorschriften in de AVG, de jurisprudentie (zoals de uitspraak van het Europese Hof van Justitie EU d.d. 16 juli 2020 over het Privacy Shield) en de uitgangspunten zoals de Autoriteit Persoonsgegevens en de European Data Protection Board deze in richtsnoeren en uitspraken hebben aangegeven (waaronder de publicaties van de Autoriteit Persoonsgegevens over onderwijs en de Guidelines 07/2020 on the concepts of controller and processor in the GDPR d.d. 7 juli 2021 van de European Data Protection Board).

Het Convenant beschrijft doeleinden bij het verwerken van Persoonsgegevens door de Onderwijsinstelling bij het gebruik van Digitale Onderwijsmiddelen. De Onderwijsinstelling legt samen met de Leverancier van Digitale Onderwijsmiddelen in Bijlage 1 bij de Model Verwerkersovereenkomst vast welke van de doelstellingen op het aangeboden product of de dienst van toepassing zijn.

Het Convenant regelt daarnaast de rol en verantwoordelijkheden van Edu-K in relatie tot het Convenant en de Model Verwerkersovereenkomst.

Edu-K is het platform waarin de verschillende partijen uit de onderwijsketen – van brancheorganisaties van educatieve uitgeverij, distributeurs en softwareleveranciers tot koepelorganisaties van scholen – het gesprek aangaan over en werken aan een goed functionerende educatieve keten. Binnen Edu-K worden afspraken gemaakt voor po, vo en mbo.

Aan het Edu-K-overleg nemen onder andere de Initiatiefnemers van het Convenant deel. Edu-K heeft een rol bij het bewaken van de tussen de partijen gemaakte afspraken en het zo nodig aanpassen daarvan aan gewijzigde regelgeving, technische ontwikkelingen of nieuwe inzichten. Edu-K heeft afspraken gemaakt over governance, besluitvorming, bevoegdheden, kosten, procedurele afspraken en wijziging van het Convenant. Deze afspraken zijn opgenomen in het Reglement bij het privacyconvenant (te vinden op www.privacyconvenant.nl).

Om aan wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging en privacy te voldoen, moet een Onderwijsinstelling ook andere maatregelen treffen naast het sluiten van goede verwerkersovereenkomsten met Leveranciers. Om Onderwijsinstellingen hierbij te ondersteunen, hebben Kennisnet en MBO Digitaal, in samenwerking met de PO-Raad, VO-raad en MBO Raad, informatie, stappenplannen en voorbeelddocumenten ontwikkeld. Deze zijn voor Onderwijsinstellingen gebundeld en beschikbaar op aanpakibp.kennisnet.nl voor het po en vo, en in het Framework IBP voor het mbo. Ook op de websites van de sectorraden PO-Raad, VO-raad en MBO Raad (MBO Digitaal) is informatie te vinden over privacy en de wettelijke rechten en verplichtingen van Onderwijsinstellingen.

Meer informatie over het Convenant en de Model Verwerkersovereenkomst is te vinden op www.privacyconvenant.nl

Inhoud:

Toelichting bij het Convenant 4.0	4
Wijzigingen in het Convenant en de Model Verwerkersovereenkomst 4.0 t.o.v. versie 3.0	4
Artikel 1 Convenant	5
Artikel 2 Convenant	6
Artikel 3 Convenant	7
Artikel 4 Convenant	7
Artikel 5 Convenant	8
Artikel 6 Convenant	11
Artikel 7 Convenant	11
Artikel 8 Convenant	11
Artikel 9 Convenant	11
Artikel 10 Convenant	11
Artikel 11 Convenant	12
Toelichting bij de Model Verwerkersovereenkomst 4.0.....	13
Overwegingen Model Verwerkersovereenkomst.....	13
Artikel 1 sub o (Definities) Model Verwerkersovereenkomst.....	13
Artikel 3 Model Verwerkersovereenkomst	13
Artikel 4 Model Verwerkersovereenkomst	13
Artikel 5 Model Verwerkersovereenkomst	13
Artikel 7 Model Verwerkersovereenkomst	14
Artikel 8 Model Verwerkersovereenkomst	14
Artikel 10 Model Verwerkersovereenkomst	14
Artikel 11 Model Verwerkersovereenkomst	14
Artikel 13 Model Verwerkersovereenkomst	14
Ondertekening en wijziging van de verwerkersovereenkomst	16
Toelichting bij de bijlagen van de Model Verwerkersovereenkomst.....	17
Bijlage 1 – Privacybijsluiters	17
Bijlage 2 – Beveiligingsbijlage	17
Bijlage 3 – Wijzigingsbijlage	18
Bijlage 4 (facultatief) – Overzicht van scholen vallend onder het bevoegd gezag van het bestuur	18
Extra overzicht – FORA en de verwerkingsdoeleinden voor het verwerken van Persoonsgegevens	18

Toelichting bij het Convenant Digitale Onderwijsmiddelen en Privacy 4.0

Wijzigingen in het Convenant en de Model Verwerkersovereenkomst 4.0 t.o.v. versie 3.0

- *Bij de nieuwste versie van het Convenant en de Model Verwerkersovereenkomst is rekening gehouden met nieuwe inzichten en ontwikkelingen, waaronder jurisprudentie en interpretaties van de AVG mede door de toezichthouder(s). Daarnaast is een aantal verduidelijkingen en tekstuele verbeteringen doorgevoerd om de leesbaarheid te vergroten en om te zorgen dat de tekst in lijn met de AVG is.*
- *De definities zijn – daar waar van toepassing – in lijn gebracht met de huidige praktijk rondom Digitale Onderwijsmiddelen, de leermiddelenketen en in het onderwijs. Zo wordt er alleen nog gesproken van Digitale Onderwijsmiddelen en wordt er niet langer onderscheid gemaakt tussen leermiddelen en toetsen aan de ene kant en school- en leerlinginformatiemiddelen aan de andere kant.*
- *Onderwerpen die al in de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) of in de Model Verwerkersovereenkomst zijn vastgelegd, zijn uit het Convenant gehaald om dubbelingen te voorkomen. Zo is in het Convenant niet langer beschreven welke onderwerpen in de Model Verwerkersovereenkomst zijn opgenomen.*
- *In de beschrijving van de doeleinden voor Verwerking van Persoonsgegevens is nog meer benadrukt dat de doeleinden voor Verwerking van de Onderwijsinstelling leidend zijn voor de Verwerking van Persoonsgegevens door de Leverancier.*
- *De convenantsartikelen over het platform Edu-K en naleving van het Convenant zijn in lijn gebracht met de huidige praktijk en afspraken die binnen Edu-K-verband gelden.*
- *Ook in de Model Verwerkersovereenkomst is nog nadrukkelijker vastgelegd dat de Leverancier Persoonsgegevens niet voor eigen doeleinden mag verwerken, zoals voor reclamedoeleinden of het doen van ongevraagde aanbiedingen.*
- *Na overleg met de Autoriteit Persoonsgegevens is de mogelijkheid vervallen van het melden van een Datalek door een Verwerker indien het Datalek meerdere Onderwijsinstellingen in gelijke mate treft.*
- *Het aansprakelijkheidsartikel in de Model Verwerkersovereenkomst is verduidelijkt en aangevuld met een bepaling over hoe te handelen bij een voornemen tot handhaving van een Toezichthoudende Autoriteit.*
- *In de Model Verwerkersovereenkomst is een artikel toegevoegd over toepasselijk recht en geschillenbeslechting.*
- *In de Model Verwerkersovereenkomst is Bijlage 3 toegevoegd, waarin gemotiveerde afwijkingen van de tekst van het model door Partijen moeten worden vastgelegd.*

Artikel 1 Convenant

Digitaal Onderwijsmiddel

Onder een Digitaal Onderwijsmiddel wordt in het Convenant verstaan: *een digitaal product en/of digitale dienst waarin Persoonsgegevens van Onderwijsdeelnemers worden verwerkt ten behoeve van het verzorgen van onderwijs, waaronder het voorbereiden, uitvoeren, evalueren en ondersteunen van het onderwijs(proces) en het begeleiden en volgen van Onderwijsdeelnemers (in hun leerproces)*. Hierbij kan worden gedacht aan digitale leerstof en toetsen, maar ook aan testen, evaluaties en adviezen, gericht op onderwijssituaties en/of onderwijsondersteuning. Andere voorbeelden van Digitale Onderwijsmiddelen zijn digitale producten of diensten ter ondersteuning van het onderwijs(proces), zoals een leerlingadministratiesysteem, roostersysteem, ouderportaal, leerling- en oudercommunicatiesysteem, elektronische leeromgeving en leerlingvolgsysteem.

Verwerking van Persoonsgegevens

Bij het gebruik van Digitale Onderwijsmiddelen worden Persoonsgegevens verwerkt. Het gaat daarbij niet alleen om de opslag, maar bijvoorbeeld ook om de toegang, doorgifte, verzending en analyse van de gegevens. Onder de Verwerkingen in het kader van het gebruik van Digitale Onderwijsmiddelen vallen niet alleen de Verwerkingen van Persoonsgegevens met Digitale Onderwijsmiddelen, maar ook Verwerkingen in het kader van het verschaffen van toegang tot en het gebruik, de levering, de distributie, het onderhoud, de beveiliging en de ondersteuning van deze Digitale Onderwijsmiddelen. Daarnaast betreft het ook de uitwisselingen van Persoonsgegevens die in dat verband plaatsvinden tussen Onderwijsinstellingen en Leveranciers, en tussen Leveranciers onderling. Bij bovenstaande Verwerkingen gaat het dus ook over de uitwisseling en opslag via een leerlingadministratiesysteem, roostersysteem, ouderportaal, leerling- en oudercommunicatiesysteem, elektronische leeromgeving of leerlingvolgsysteem en de systemen die leermiddelen en toetsen beschikbaar stellen.

Onderwijsinstelling

Daar waar in dit Convenant wordt gesproken over “Onderwijsinstelling” wordt het bevoegd gezag van een po-school, so-school, vo-school, vso-school respectievelijk mbo-instelling bedoeld.

Convenantpartij

Onderwijsinstellingen die niet worden vertegenwoordigd door de PO-Raad, de VO-raad of de MBO Raad en Leveranciers van Digitale Onderwijsmiddelen kunnen toetreden tot het Convenant en worden daarmee Convenantpartij. Voor wat betreft de toetreding geeft artikel 10 van het Convenant de voorwaarden.

De reikwijdte van het Convenant

Alleen Leveranciers die een digitaal product en/of digitale dienst aanbieden met behulp waarvan Persoonsgegevens van Onderwijsdeelnemers worden verwerkt, kunnen tot het Convenant toetreden. Als een Leverancier géén Digitale Onderwijsmiddelen levert, of als een Leverancier Digitale Onderwijsmiddelen levert waarmee géén Persoonsgegevens van Onderwijsdeelnemers worden verwerkt, dan kan deze Leverancier géén Convenantpartij worden. Deze Leveranciers vallen buiten de scope van het Convenant. Voor deze Leveranciers zijn de letterlijke teksten van het Convenant en de bijbehorende Model Verwerkersovereenkomst bovendien niet passend.

*Geen Convenantpartij maar wel **medestander***

Voor een Leverancier die buiten de scope van het Convenant valt, maar die toch graag volgens de uitgangspunten van het Convenant wil handelen, bestaat de mogelijkheid om zich in een register op de website van het privacyconvenant op te laten nemen als '**medestander**'.

Medestanders zijn geen formele ondertekenaar van het Convenant, maar kunnen door hun bedrijfsnaam op te laten nemen in het register van medestanders wel aangeven aanspreekbaar te zijn op het handelen naar de uitgangspunten van het Convenant.

De Algemene verwerkersovereenkomst onderwijs

Speciaal voor medestanders is een aangepaste modelverwerkersovereenkomst opgesteld, die op www.privacyconvenant.nl opgenomen. Deze Algemene verwerkersovereenkomst onderwijs is gebaseerd op de Model Verwerkersovereenkomst in het kader van het Convenant. Inhoudelijk verschillen beide modellen echter, omdat de eerste specifiek gericht is op digitale leermiddelen.

Het staat medestanders vrij om van deze Algemene verwerkersovereenkomst onderwijs gebruik te maken. Dit model valt echter buiten de reikwijdte van het Convenant. De Initiatiefnemers van het privacyconvenant zijn daarom ook niet verantwoordelijk voor de naleving van deze Algemene verwerkersovereenkomst onderwijs. De contractpartijen kunnen elkaar natuurlijk wel zelf aanspreken op de inhoud en naleving daarvan.

Artikel 2 Convenant

Het Convenant ziet op alle Verwerkingen van Persoonsgegevens door of in opdracht van Onderwijsinstellingen die plaatsvinden in het kader van het gebruik van Digitale Onderwijsmiddelen. Het kan daarbij ook gaan om het verwerken van zogenaamde "bijzondere persoonsgegevens" in de zin van artikel 9 AVG, zoals gegevens met betrekking tot de gezondheid (bijv. dyslexie).

Artikel 2 lid 3 van het Convenant maakt duidelijk dat Leveranciers ook zelf Verwerkingsverantwoordelijke kunnen zijn. In die situaties is het Convenant niet van toepassing. Ten aanzien van het mbo geldt bijvoorbeeld dat als een andere persoon dan de Onderwijsinstelling een Digitaal Onderwijsmiddel bestelt (bijvoorbeeld maar niet beperkt tot de student of ouder), de Leverancier bij wie het onderwijsmiddel wordt besteld de Verwerkingsverantwoordelijke is. Op deze regel geldt als uitzondering de situatie waarin gebruik wordt gemaakt van de ECK-route¹ en door de Onderwijsinstelling daarbij behorende gegevens worden uitgewisseld met de Leverancier; in dat geval is de Onderwijsinstelling verantwoordelijke voor de Verwerking van die Persoonsgegevens.

Gegevens die een student zelf (of een ander dan de Onderwijsinstelling) verstrekt aan een Leverancier (zoals adres- of bankgegevens), vallen niet onder het Convenant. Het kan hierbij ook gaan om gegevens die door een Onderwijsinstelling met de Leverancier zijn uitgewisseld en die door deze Leverancier worden gebruikt voor de uitvoering van de bestelopdracht. Voor de duidelijkheid: in het geval dat de Onderwijsinstelling zelf Digitale Onderwijsmiddelen bestelt, is de Onderwijsinstelling altijd Verwerkingsverantwoordelijke en is het Convenant dus van toepassing. Ook het gebruik van Digitale Onderwijsmiddelen waarbij géén Persoonsgegevens worden verwerkt, valt

¹ De ECK-route verwijst naar de situatie waarin scholen en leveranciers in vo en mbo gebruikmaken van de ECK-standaard Distributie en Toegang om op een betrouwbare en gebruiksvriendelijke manier digitale leermiddelen te kunnen bestellen, geleverd te kunnen krijgen en te kunnen gebruiken. Met de introductie van het ECK iD (een uniek nummer voor elke leerling of student) stelt dit partijen in de leermiddelenketen in staat om verdergaande dataminimalisatie toe te passen.

buiten de scope van het Convenant.

Artikel 3 Convenant

De rolverdeling die hier wordt beschreven, stelt nadrukkelijke eisen aan beide partijen. De Onderwijsinstelling moet de verantwoordelijkheid voor de Verwerkingen op zich nemen, en daarnaar handelen.

De Onderwijsinstelling moet voor het maken van keuzes en beslissingen die voortvloeien uit de verplichtingen die op basis van de wet op een Verwerkingsverantwoordelijke voor Persoonsgegevens rusten, over voldoende informatie beschikken om deze keuzes en beslissingen te kunnen maken. In veel gevallen zal de Onderwijsinstelling echter te weinig kennis hebben over het product of de dienst en de specifieke Verwerking die daarin plaatsvindt. Vaak is de Leverancier juist goed op de hoogte van de Verwerkingen die bij het gebruik van de eigen producten of diensten plaatsvinden. De Leverancier dient daarom – als Verwerker – de Onderwijsinstelling – als Verwerkingsverantwoordelijke – tijdig en toereikend te informeren over de Verwerkingen binnen zijn producten of diensten. Denk daarbij aan informatie over de werking van het product of de dienst, de Persoonsgegevens die worden verwerkt, de beveiliging, of de gegevens die met het product of de dienst worden gegenereerd. Speciale aandacht moet daarbij geschonken worden aan het gebruik van artificial intelligence, learning analytics en algoritmes. De Onderwijsinstelling moet geïnformeerd zijn over de werking en gevolgen daarvan. Dergelijke informatie zal in de praktijk worden verschaft via de uniforme Privacybijsluiters (Bijlage 1) van de Model Verwerkersovereenkomst bij dit Convenant.

Onbedoelde rolverschuiving

De Onderwijsinstelling moet met name bij het maken van afspraken over de producten of diensten en bijbehorende persoonsgegevensverwerkingen goed worden geïnformeerd over de keuzes die de Onderwijsinstelling daarbij heeft (artikel 3 lid 2 Convenant). Op basis van deze informatie moet de Onderwijsinstelling aangeven welke producten of diensten en bijbehorende persoonsgegevensverwerkingen zij daadwerkelijk wil afnemen. Als de Onderwijsinstelling deze afweging en keuze niet voldoende kan maken, bestaat de kans dat niet de Onderwijsinstelling maar de Leverancier onbedoeld als Verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG moet worden aangemerkt. Dit moet worden voorkomen. Het gevolg kan namelijk zijn dat de Leverancier wordt aangesproken op het onrechtmatig verwerken van Persoonsgegevens omdat hij daarvoor geen doel of grondslag heeft, terwijl de AVG dat wel vereist. Dit kan tot handhavende acties en boetes van de Autoriteit Persoonsgegevens leiden en tot schadevergoedingsacties van Betrokkenen.

Artikel 4 Convenant

Artikel 28 AVG schrijft voor dat er aan de samenwerking met de Verwerker een overeenkomst ten grondslag moet liggen. In artikel 4 lid 2 van het Convenant is bepaald dat Onderwijsinstellingen en Leveranciers de Model Verwerkersovereenkomst gebruiken bij het maken van afspraken over de Verwerking van Persoonsgegevens in het kader van het Convenant.

De toelichting bij de artikelen van de Model Verwerkersovereenkomst is opgenomen onderaan deze toelichting bij het Convenant.

Indien door specifieke omstandigheden toch geen gebruik kan worden gemaakt van onderdelen van de Model Verwerkersovereenkomst, dan kan daar alleen gemotiveerd en schriftelijk van worden afgeweken in Bijlage 3 van de Model Verwerkersovereenkomst. Gezien het aantal bepalingen dat wettelijk is voorgeschreven, of waarvan de Autoriteit Persoonsgegevens en/of de European Data Protection Board (EDPB) aangeven dat deze in de verwerkersovereenkomst moeten worden opgenomen, is de ruimte voor afwijking van de bepalingen in het model beperkt.

Artikel 5 Convenant

Artikel 5 bevat doeleinden voor het verwerken van Persoonsgegevens in het kader van het Convenant door de Onderwijsinstelling in de hoedanigheid van Verwerkingsverantwoordelijke voor de gegevensverwerking.

Artikel 5 lid 1

De doeleinden zijn in het Convenant opgenomen zodat bij afspraken tussen de Onderwijsinstelling en de Leverancier duidelijk is dat voor wat betreft de Verwerking van Persoonsgegevens met behulp van de te leveren producten en/of diensten, deze doeleinden voor beide Convenantpartijen het uitgangspunt vormen. Daarnaast zal de Onderwijsinstelling als Verwerkingsverantwoordelijke moeten aangeven voor welke van de doeleinden zij de gegevens over Onderwijsdeelnemers wil laten verwerken met de door de Leverancier aangeboden producten en/of diensten. Hiervoor is een mogelijkheid opgenomen in de bijlagen bij de Model Verwerkersovereenkomst.

Artikel 5 lid 2

In dit artikel staat vermeld welk doeleinde de basis vormt voor Verwerking van Persoonsgegevens door een Onderwijsinstelling: *Verwerking van Persoonsgegevens met behulp van Digitale Onderwijsmiddelen door Onderwijsinstellingen vindt plaats ten behoeve van het verzorgen van onderwijs, waaronder het voorbereiden, uitvoeren, evalueren en ondersteunen van het onderwijs(proces) en het begeleiden en volgen van onderwijsdeelnemers (in hun leerproces).*

Dit 'hoofd-verwerkingsdoeleinde' is vervolgens uitgewerkt in een niet-limitatieve lijst van 'sub-verwerkingsdoeleinden'. Op enkele van de genoemde subdoeleinden volgt hieronder nog een nadere toelichting.

De "*analyse en interpretatie van leer- en toetsresultaten*" (artikel 5 lid 2 sub d) vinden altijd plaats ten behoeve van het organiseren, geven en volgen van onderwijs, ter ondersteuning van het leren, begeleiden en volgen van leerlingen of studenten, of het geven van school- en studieadviezen door de Onderwijsinstelling. Bij dit onderdeel kan worden gedacht aan de beoordeling van gegevens over één leerling of student ten opzichte van de resultaten van een normgroep, om inzicht te krijgen hoe een leerling of student presteert ten opzichte van deze groep, maar ook aan het volgen van één leerling of student in de tijd op basis van behaalde resultaten in het kader van leergroei en ontwikkelingsperspectief.

Bij de "*communicatie met Onderwijsdeelnemers en ouders en medewerkers van de Onderwijsinstelling*" (artikel 5 lid 2 sub i) gaat het om functionaliteit van een Digitaal Onderwijsmiddel waarbij vanuit de Onderwijsinstelling onder meer informatie wordt gedeeld over de Onderwijsinstelling, beschikbare middelen en roosters, leerlingen/studenten, en de activiteiten van de Onderwijsinstelling.

Onder “*monitoring en verantwoording*” (artikel 5 lid 2 sub j) valt met name de prestatie meting van de Onderwijsinstelling en rapportage aan bijvoorbeeld de Onderwijsinspectie en ouders, de meting van tevredenheid van leerlingen/studenten, ouders/verzorgers en medewerkers, de meting van effectiviteit van de onderwijsvorm, en monitoring en verantwoording ten behoeve van de geboden ondersteuning van leerlingen of studenten bij passend onderwijs.

Artikel 5 lid 2 sub l “*het geleverd krijgen en/of in gebruik kunnen nemen van Digitale Onderwijsmiddelen*” ziet op de gegevensverwerking die noodzakelijk is voor de levering van een Digitaal Onderwijsmiddel via bijvoorbeeld een distributeur en de incasso van gerelateerde gelden.

Artikel 5 lid 2 sub m “*het verkrijgen van toegang*” ziet op de gegevensverwerking die noodzakelijk is om als Betrokkene – zoals de leerling/student, ouder/verzorger of medewerker van de Onderwijsinstelling – toegang te krijgen tot een Digitaal Onderwijsmiddel, via bijvoorbeeld Basispoort of de Entree Federatie.

Artikel 5 lid 2 sub n “*de beveiliging, controle en preventie van misbruik*” ziet op het verwerken van Persoonsgegevens om controle uit te kunnen oefenen of bijvoorbeeld geen misbruik is of wordt gemaakt van het Digitale Onderwijsmiddel, en ziet bijvoorbeeld ook op het kunnen maken van een back-up van de gegevens door een Verwerker .

Artikel 5 lid 2 sub o “*de continuïteit van, het aanbrengen van verbeteringen in en de goede werking van het Digitale Onderwijsmiddel.*” ziet onder meer op het verwerken van Persoonsgegevens door een servicedesk van de Verwerker die voor de uitvoering van het werk toegang nodig heeft tot de Persoonsgegevens, bijvoorbeeld om storingen te verhelpen, of om ondersteuning te bieden als een leerling/student of medewerker van de Onderwijsinstelling geen toegang krijgt tot het Digitale Onderwijsmiddel.

Artikel 5 lid 2 sub p “*het door de Onderwijsinstelling beschikbaar kunnen stellen van (geanonimiseerde of gepseudonimiseerde) Persoonsgegevens voor wetenschappelijk onderzoek of statistische doeleinden ten behoeve van het (optimaliseren van het) leerproces of het beleid van de Onderwijsinstelling*”: Onder dit doeleinde valt het in opdracht van de Onderwijsinstelling verstrekken van leerresultaten aan externe partijen ten behoeve van onderzoek. Een voorbeeld hiervan is een onderzoek naar leeropbrengsten door een universiteit. Het ter beschikking stellen van de Persoonsgegevens voor een onderzoek is alleen toegestaan indien het onderzoek wordt uitgevoerd onder strikte voorwaarden zoals beschreven in artikel 89 AVG. Zolang hier geen sectorbrede afspraken over zijn gemaakt, is het eigen beleid van de Onderwijsinstelling het uitgangspunt voor deze Verwerkingen.

Sub p heeft overigens geen betrekking op kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeken via vragenlijsten of interviews zonder dat daarbij Persoonsgegevens uit leermiddelen worden gebruikt. Dit type onderzoeken wordt bijvoorbeeld gebruikt om inzicht te krijgen in de voorkeuren van leraren, of de producttevredenheid.

Artikel 5 lid 2 sub q “*het door de Onderwijsinstelling voor onderzoeks- en analysedoeleinden beschikbaar kunnen stellen van geanonimiseerde Persoonsgegevens om daarmee de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren*”: Het gaat bij dit doeleinde om het anonimiseren van Persoonsgegevens, zodat deze geanonimiseerde gegevens vervolgens bruikbaar zijn voor onderzoek om de kwaliteit van het onderwijs verder te verbeteren, en om bijvoorbeeld de leerervaring van een leerling of student te optimaliseren.

Anonieme gegevens zijn gegevens betreffende een natuurlijke persoon die eerder identificeerbaar was, maar die na het anonimiseren niet, of slechts met onevenredige tijd en moeite, kan worden geïdentificeerd, noch door de voor de Verwerking verantwoordelijke, noch door een andere partij of persoon. Er zijn meerdere mogelijkheden en technieken om gegevens zodanig te anonimiseren dat deze gegevens niet meer terug te herleiden zijn naar een natuurlijke persoon.

Het anonimiseren van Persoonsgegevens is ook een Verwerking in de zin van de AVG. Dit betekent dat een Verwerker Persoonsgegevens alleen mag anonimiseren in opdracht van de Onderwijsinstelling. Als anonimisering (een optioneel) onderdeel uitmaakt van het product of de dienst van de Leverancier, moet die Verwerking zijn beschreven in de Privacybijsluiters en moet de Onderwijsinstelling daarvoor akkoord geven. Na het anonimiseren zijn gegevens geen Persoonsgegevens meer. De verdere Verwerking van deze anonieme gegevens valt daarom buiten de scope van de afspraken waarop het Convenant ziet. Het onderzoek waarop sub q ziet, wijkt af van het soort onderzoeken zoals bedoeld onder sub p, omdat bij onderzoek zoals bedoeld onder sub p juist niet uitgesloten is dat met Persoonsgegevens wordt gewerkt.

Artikel 5 lid 2 sub r “*het beschikbaar stellen van Persoonsgegevens voor zover noodzakelijk om te kunnen voldoen aan de wettelijke eisen die worden gesteld aan Digitale Onderwijsmiddelen*”. In bepaalde gevallen kan het noodzakelijk zijn dat een Leverancier gebruik moet maken van Persoonsgegevens waarvoor de Onderwijsinstelling de Verwerkingsverantwoordelijke is, bijvoorbeeld voor het verkrijgen van een COTAN-certificering. Onderwijsinstellingen mogen in bepaalde gevallen geen gebruik maken van deze Digitale onderwijsmiddelen indien deze certificering ontbreekt. De Onderwijsinspectie ziet erop toe dat Onderwijsinstellingen zich hieraan houden.

Onder “*financieel beheer*” (artikel 5 lid 2 sub t) valt het berekenen, vastleggen en innen van inschrijvingsgelden, school- en lesmiddelen en bijdragen of vergoedingen voor leermiddelen en buitenschoolse activiteiten (inclusief het in handen van derden stellen van vorderingen). Daaronder valt ook het verkrijgen van inzicht in financiële ontwikkelingen en (bron)bekostiging plus de afwikkeling daarvan, en het doen uitoefenen van accountantscontrole.

Artikel 5 lid 5 is van toepassing op Verwerkers (aangeduid als “Distributeurs”) die zich bij de uitvoering van de Onderliggende Overeenkomst onder andere richten op distributie van Digitale Onderwijsmiddelen. Het artikellid is opgenomen om (de verantwoordelijkheden rondom) het leermiddelenlijstproces te verduidelijken. Tijdens dit proces kiezen scholen voor leermiddelen, waarbij het belangrijk is dat alle eigenschappen inclusief Verwerkingen van Persoonsgegevens door de Leveranciers van leermiddelen tijdig zijn bijgewerkt en de overgang van verantwoordelijkheden ten behoeve van de te verwerken gegevens helder is.

Lid 5 sluit daarbij aan bij het gebruik van Leveranciers van leermiddelen om ten behoeve van het opstellen van de leermiddelenlijsten voor het eerstvolgende schooljaar, (welke leermiddelenlijsten ten behoeve van de uitvoering van de Onderliggende Overeenkomst worden opgesteld), in beginsel periodiek (veelal jaarlijks) Bijlage 1 van de door hen gebruikte verwerkersovereenkomsten voor Digitale Onderwijsmiddelen aan te vullen en/of te wijzigen door het opnemen van de categorieën Persoonsgegevens en het gebruik dat van deze Persoonsgegevens wordt gemaakt (met betrekking tot de Digitale Onderwijsmiddelen die op de desbetreffende leermiddelenlijsten worden opgenomen).

Artikel 6 Convenant

Binnen Edu-K, het platform zoals bedoeld in artikel 8, zijn afspraken gemaakt over het pseudonimiseren van de Persoonsgegevens die worden gebruikt binnen het onderwijs. Uitgangspunt is dat het KetenID (ECK iD)² gebruikt wordt in gevallen waarvoor dit redelijkerwijs mogelijk is. Een partij die dit niet doet, kan hiervan alleen gemotiveerd afwijken.

Artikel 7 Convenant

Wettelijke informatieverplichtingen

Artikel 7 sluit aan bij de wettelijke rechten van de Betrokkenen, met name de informatieverplichtingen die rust op de Verwerkingsverantwoordelijke. Zo moet een Onderwijsinstelling met name leerlingen/studenten en ouders/verzorgers (“Betrokkenen”) actief informeren over elke persoonsgegevensverwerking waarvan deze niet al op de hoogte zijn. De Onderwijsinstelling heeft informatie nodig om aan de informatieverplichting uit de AVG te voldoen. De Onderwijsinstelling zal deze informatie actief moeten verzamelen.

De Leverancier zal een deel van deze informatie – voor zover dit ziet op de aangeboden producten of diensten – in veel gevallen vaak al aan de Onderwijsinstelling moeten aanleveren. Dit moet bijvoorbeeld op basis van artikel 3 van het Convenant, of op basis van de Model Verwerkersovereenkomst. Onderdeel van de Model Verwerkersovereenkomst vormt een door de Leverancier in te vullen Privacybijsluiters, waarin onder meer moet zijn aangegeven welke Persoonsgegevens worden verwerkt en welke waarborgen er zijn getroffen om de privacy van de Betrokkenen te beschermen. De Onderwijsinstelling kan deze bijsluiters gebruiken om leerlingen/studenten en ouders/verzorgers adequaat te informeren.

Artikel 8 Convenant

Edu-K³ is de drager van de afspraken en intenties die in het Convenant zijn vastgelegd. Edu-K is eindverantwoordelijk voor het nader vormgeven van, overleg voeren over en uitvoeren van afspraken.

Artikel 9 Convenant

Edu-K is op basis van artikel 9, lid 2 bevoegd om namens de Initiatiefnemers, Onderwijsinstellingen en Leveranciers op te treden tegen geconstateerd misbruik of oneigenlijk gebruik van het Convenant of de Model Verwerkersovereenkomst. De hiertoe aan Edu-K toegekende bevoegdheden en werkwijze zijn opgenomen in een afzonderlijk Reglement zoals terug te vinden op www.privacyconvenant.nl.

Artikel 10 Convenant

Ondertekening van het Convenant staat uitdrukkelijk open voor alle partijen die Digitale Onderwijsmiddelen leveren en Onderwijsinstellingen die geen lid zijn van de PO-Raad, VO-raad of MBO Raad. Overigens worden partijen die het Convenant nog niet ondertekend hebben, door ondertekening van de Model Verwerkersovereenkomst indirect wel gebonden aan afspraken zoals neergelegd in het Convenant.

² www.eck-id.nl

³ www.edu-k.nl

Nog niet aangesloten partijen en instellingen kunnen zich aansluiten bij het Convenant door middel van ondertekening van een door het platform vastgestelde verklaring en toezending daarvan aan het secretariaat van het platform. Meer informatie is opgenomen op www.privacyconvenant.nl. Niet bij de PO-Raad, VO-raad of MBO Raad aangesloten Onderwijsinstellingen kunnen zich aanmelden, waarna zij als Convenantpartij worden aangemerkt. In het platform worden ook deze Onderwijsinstellingen in beginsel vertegenwoordigd door de PO-Raad, VO-raad en MBO Raad.

Artikel 11 Convenant

Ondanks dat de afspraken in het Convenant niet in rechte afdwingbaar zijn, leidt ondertekening van de Model Verwerkersovereenkomst (zie ook artikel 4 van de Model Verwerkersovereenkomst) er voor contractpartijen toe dat zij ook gebonden zijn aan bepaalde bepalingen in het Convenant. Op deze wijze zijn partijen onder meer gebonden aan de afspraken in het Convenant die zien op de behandeling van klachten en controle op de naleving door Edu-K.

Op basis van lid 2 is een Convenantpartij na aansluiting bij het Convenant gebonden aan de bepalingen van het Reglement.

Overigens zal ook de Autoriteit Persoonsgegevens (of een andere Toezichthoudende Autoriteit) vanuit het eigen kader toezicht kunnen houden en een oordeel kunnen geven in hoeverre Onderwijsinstellingen en Leveranciers zich aan de wet houden. Het ligt in de lijn der verwachting dat de Autoriteit Persoonsgegevens hierbij ook de afspraken in het Convenant en de Model Verwerkersovereenkomst in een weging meeneemt.

Toelichting bij de Model Verwerkersovereenkomst 4.0

Overwegingen Model Verwerkersovereenkomst

Het is de bedoeling dat de Verwerker een verwijzing opneemt naar de afspraken over het te leveren product of de te leveren dienst. De Onderwijsinstelling controleert voor ondertekening of de beschrijving is opgenomen en dat er duidelijk omschreven wordt welk product of welke dienst geleverd wordt.

Artikel 1 sub o Model Verwerkersovereenkomst

Artikel 1 sub o geeft een definitie van de “Onderliggende Overeenkomst”. Dit is de overeenkomst die de Onderwijsinstelling en Verwerker met elkaar zijn aangegaan, waarin is overeengekomen dat de Verwerker specifieke producten en/of diensten levert aan de Onderwijsinstelling. Deze overeenkomst leidt ertoe dat Verwerker in opdracht van de Onderwijsinstelling Persoonsgegevens verwerkt. De overeenkomst kan schriftelijk of op andere wijze zijn afgesloten. Het kan daarbij om verschillende soorten overeenkomsten gaan, waaronder een product- en dienstenovereenkomst of andersoortige overeenkomsten zoals afspraken in het kader van een licentieovereenkomst of algemene voorwaarden.

Artikel 3 Model Verwerkersovereenkomst

Belangrijke onderwerpen die in de Model Verwerkersovereenkomst worden geregeld, zijn de rolverdeling en het voorkomen van een onbedoelde verschuiving in die rolverdeling (zie ook artikel 3 van het Convenant).

Artikel 4 Model Verwerkersovereenkomst

Door ondertekening van de verwerkersovereenkomst worden de afspraken uit het Convenant tussen de betreffende Onderwijsinstelling en Verwerker juridisch afdwingbaar. Let op: Gebruik van dit artikel leidt er niet toe dat een Verwerker die nog geen Convenantpartij is, dit wel wordt enkel door ondertekening van de verwerkersovereenkomst. Daarvoor moet de Verwerker het Convenant ondertekenen zoals is beschreven in artikel 10 van het Convenant.

Artikel 5 Model Verwerkersovereenkomst

In artikel 5 worden de afspraken over het gebruik en de Verwerking van de Persoonsgegevens vastgelegd. De kern is dat de Onderwijsinstelling Verwerkingsverantwoordelijke is en dus bepaalt wat er wel en niet met de Persoonsgegevens gedaan mag worden. De Onderwijsinstelling geeft opdracht/instructies aan de Verwerker voor de Verwerking van Persoonsgegevens. De Verwerker mag niet zelf besluiten tot andere Verwerkingen of Verwerkingen voor eigen doeleinden. In artikel 5 lid 2 is daarom bepaald dat Verwerkers nooit een aanbieding zullen doen of reclame zullen sturen aan een Betrokkene op basis van resultaten vanuit Digitale onderwijsmiddelen die vallen onder dit Convenant. Buiten de reikwijdte van deze bepaling vallen bijvoorbeeld algemene nieuwsbrieven die aan ouders kunnen worden verstuurd wanneer deze zich hiervoor zelf hebben ingeschreven bij een Verwerker. Ook is dit artikellid niet van toepassing indien de Onderwijsinstelling uitdrukkelijk vraagt om nadere informatie over producten of diensten, zoals releasenotes en serviceberichten van de Verwerker.

Artikel 7 Model Verwerkersovereenkomst

In artikel 7 spreken Partijen af om uitsluitend gebruik te maken van het KetenID (ECK iD). Ook de door Edu-K vastgestelde en gepubliceerde Attributenset valt onder deze bepaling. Een Partij kan alleen gemotiveerd afwijken van het gebruik van het KetenID of de Attributenset, conform het attributenbeleid zoals door Edu-K is vastgesteld. Een dergelijke afwijking moet gemotiveerd worden vastgelegd in Bijlage 3 bij de verwerkersovereenkomst.

In dit artikel is verder een bepaling opgenomen over de mogelijkheid voor Onderwijsinstellingen om een audit te laten uitvoeren bij de Verwerker. De reikwijdte van deze audit, zoals bedoeld in de bepalingen die hierover zijn opgenomen in de Model Verwerkersovereenkomst, beperkt zich tot hetgeen in de verwerkersovereenkomst beschreven staat. De Onderwijsinstelling kan dus niet besluiten tot een audit in geval van situaties waarin de Verwerker zelf de Verwerkingsverantwoordelijke is.

Artikel 8 Model Verwerkersovereenkomst

Voor het melden van Datalekken is op basis van praktijkervaringen een procedureafspraken opgenomen in artikel 8 van de Model Verwerkersovereenkomst. De Verwerker meldt het datalek zonder onredelijke vertraging aan de Onderwijsinstelling. Het uitgangspunt blijft dat een Onderwijsinstelling vervolgens zelf het Datalek meldt bij de Autoriteit Persoonsgegevens. De Onderwijsinstelling is verantwoordelijk voor de wettelijke meldingsplicht van een Datalek, voor de risico-inschatting van het Datalek en voor het zo nodig informeren van de Betrokkenen.

Artikel 10 Model Verwerkersovereenkomst

Indien gegevens buiten de Europese Economische Ruimte (EER) worden verwerkt, stelt de AVG aanvullende voorschriften. Deze regels zijn ook van belang ingeval een Verwerker een Subverwerker inschakelt die buiten de EER Persoonsgegevens verwerkt. Bij de EER horen alle EU-landen plus Liechtenstein, Noorwegen en IJsland. De aanvullende regels zijn streng en complex. Gezien de mogelijke gevolgen bij verkeerde toepassing van de regels, geeft artikel 10 nadere voorschriften. Meer informatie over de regels rondom doorgifte van Persoonsgegevens naar derde landen buiten de EER en internationale organisaties is te vinden op www.autoriteitpersoonsgegevens.nl.

Artikel 11 Model Verwerkersovereenkomst

Een ander onderwerp dat in de Model Verwerkersovereenkomst is geregeld, zijn de voorwaarden voor het inschakelen van zogenaamde "Subverwerkers". Van een Subverwerker is bijvoorbeeld sprake als een Onderwijsinstelling Persoonsgegevens laat verwerken in het kader van het gebruik van een leermiddel door een Verwerker, waarbij deze Verwerker (een deel van) de gegevensverwerking aan een andere partij uitbesteedt. De Onderwijsinstelling blijft dan de Verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG, en de Verwerker ziet toe op de Subverwerkers die de Verwerker inschakelt.

Artikel 13 Model Verwerkersovereenkomst

De Model Verwerkersovereenkomst bevat in artikel 13 een algemene bepaling over aansprakelijkheid. Het uitgangspunt daarbij is dat partijen indien gewenst buiten de reikwijdte van de Model Verwerkersovereenkomst aanvullende afspraken kunnen maken over aansprakelijkheid voor schade die het gevolg is van het door een Partij niet, of niet in voldoende mate, naleven van de verwerkersovereenkomst en/of de toepasselijke wet- en regelgeving. Dergelijke afspraken kunnen – indien gewenst – door Partijen worden vastgelegd in de Onderliggende Overeenkomst of in een andere overeenkomst of regeling. Dit algemene uitgangspunt is vastgelegd in artikel 13, lid 1 Model Verwerkersovereenkomst. Onderstaand zijn voorbeelden opgenomen van situaties waarbij artikel 13, lid 1 van toepassing kan zijn.

Voor afspraken zoals bedoeld in artikel 13, lid 1 van de Model Verwerkersovereenkomst gelden twee uitzonderingen die beiden een vrij specifieke en daarmee beperkte reikwijdte hebben. Deze uitzonderingen staan in artikel 13, lid 2 beschreven.

Artikel 13, lid 2, onderdeel a, Model Verwerkersovereenkomst

De eerste uitzondering in artikel 13, lid 2, onder a. van de Model Verwerkersovereenkomst, sluit aan bij artikel 82 AVG over het 'recht op schadevergoeding en aansprakelijkheid' .

Op basis van artikel 82 AVG heeft een betrokkene die schade heeft geleden namelijk het recht om van de Onderwijsinstelling of van de Verwerker een schadevergoeding te ontvangen. Het kan daarbij zowel om materiële als immateriële schade gaan die de betrokkene heeft geleden door een inbreuk op de AVG. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het schenden van een op de Onderwijsinstelling of Verwerker rustende AVG-verplichting, of een schending door de Verwerker van de door een Onderwijsinstelling aan de Verwerker gegeven instructies. Onderwijsinstellingen en Verwerkers die bij dezelfde verwerking zijn betrokken, zijn op basis van artikel 82 AVG elk aansprakelijk voor de volledige schade die de betrokkene geleden heeft. De Onderwijsinstelling of Verwerker die de volledige schade aan een betrokkene heeft vergoed, kan op basis van artikel 82 AVG voor het procentuele deel dat de andere partij(en) in de fout in is gegaan, verhaal halen op de andere partij.

Artikel 13, lid 2, onderdeel a zegt dat in dit soort gevallen partijen geen beroep op een aansprakelijkheidsbeperking mag worden gedaan die is opgenomen in de Onderliggende Overeenkomst, of in een andere tussen Partijen bestaande overeenkomst of regeling. Iedere partij is verantwoordelijk voor het deel waarvoor ze conform dit artikel in de AVG aansprakelijk zijn. Onderaan de toelichting zijn voorbeelden opgenomen van situaties waarbij artikel 13, lid 2, onderdeel a. van toepassing kan zijn.

Het is belangrijk voor ogen te houden dat artikel 82 lid 1 AVG dwingend recht is en alleen ziet op de aansprakelijkheid van de Onderwijsinstelling of Verwerker *tegenover de betrokkene*. Los van de in de AVG genoemde mogelijkheid van verhaal op de andere partij zegt de AVG verder niets over aansprakelijkheid in de contractuele relatie tussen de Onderwijsinstelling en de Verwerker.

Artikel 13 lid 2 onderdeel b, Model Verwerkersovereenkomst

In artikel 13, lid 2, onderdeel b, van de Model Verwerkersovereenkomst is opgenomen dat er geen beroep door Partijen kan worden gedaan op een eventuele in de Onderliggende Overeenkomst of een andere tussen Partijen bestaande overeenkomst of regeling, opgenomen beperking van de mogelijkheden tot onderling verhaal in geval van een aan de Toezichthoudende Autoriteit (in Nederland: de Autoriteit Persoonsgegevens) betaalde geldboete. Dat betekent dus dat als een boete is opgelegd door de Autoriteit Persoonsgegevens en deze boete is ook betaald door de ene partij, maar die boete is deels of geheel toerekenbaar aan de andere partij, dan mag die andere partij op basis van deze bepaling een verhaalsactie - voor het toerekenbare deel van de boete - niet contractueel beperken. Hieronder is een voorbeeld opgenomen van een situatie waarbij artikel 13, lid 2, onderdeel b. van toepassing kan zijn.

Voorbeelden ter illustratie van de toepasselijkheid van artikel 13, lid 1 en lid 2 Model Verwerkersovereenkomst. *Let op: De voorbeelden zijn louter illustratief en niet bedoeld om een nadere interpretatie te geven van de betreffende bepalingen.*

- I. Voorbeelden ter illustratie van de toepasselijkheid van het algemene uitgangspunt zoals neergelegd in artikel 13, lid 1. Let op: het uitgangspunt bij de beschrijving van de beide voorbeelden is dat betrokkenen geen schade hebben geleden, en de toezichthouder geen boete heeft opgelegd.
- Voorbeeld 1: De software van de applicatie bevat fouten, waardoor de software vastloopt en persoonsgegevens kwijtraken. Een school is hierdoor substantieel veel (onderwijs)tijd kwijt en stelt de leverancier hiervoor aansprakelijk.*
- Voorbeeld 2: De leverancier is gehackt en een school maakt substantieel veel kosten voor het oplossen van het datalek. Later blijkt dat dit onnodig was geweest als de leverancier adequaat had gehandeld. De school stelt de leverancier voor de kosten aansprakelijk.*
- II. Voorbeelden ter illustratie van de toepasselijkheid van artikel 13, lid 2, onderdeel a:
- Voorbeeld 1: Door de fouten in de software van de leverancier zijn de toetsgegevens van de leerling kwijtgeraakt. De oorzaak is deels te wijten aan de leverancier omdat deze niet volgens de door de school gegeven verwerkingsinstructies heeft gehandeld. De leerling kan hierdoor niet tijdig een vak afronden en moet een jaar later aan een vervolgstudie beginnen. De ouders van de leerling stellen de school hiervoor aansprakelijk. De ouders worden in het gelijk gesteld. De school verhaalt een deel van de schadevergoeding vervolgens op de leverancier.*
- Voorbeeld 2: De ouders van een school die is gehackt, spannen gezamenlijk een rechtszaak aan tegen de leverancier die de software verzuimd had bij te werken na een bekende kwetsbaarheid in de software. Hierdoor zijn al hun toetsgegevens openbaar gemaakt. Zij willen de immateriële schade verhalen als gevolg van het datalek.*
- III. Voorbeeld ter illustratie van de toepasselijkheid van artikel 13, lid 2, onderdeel b:
- Voorbeeld: Naar aanleiding van klachten over een datalek doet de AP onderzoek bij een school. De AP besluit om uiteindelijk een boete op te leggen aan de leverancier, omdat die verwijtbaar heeft gehandeld. De verwerker kan deze boete niet verhalen op de verwerkingsverantwoordelijke, omdat het verwijtbaar handelen volledig toerekenbaar is aan de leverancier.*

In artikel 13 lid 5 is een meer procesmatige afspraak opgenomen voor het geval één van de Partijen door de Toezichthoudende Autoriteit in kennis is gesteld van het voornemen om over te gaan tot het opleggen van een bestuurlijke boete. In dat geval wordt bepaald dat de door de Toezichthoudende Autoriteit benaderde Partij rekening houdt met de redelijke belangen van de andere Partij, de andere Partij in de gelegenheid stelt een toelichting te geven, en zonder raadpleging van de andere Partij niet één van de in het artikel genoemde besluiten neemt. Dit lid is opgenomen ter bescherming van beide Partijen, zodat beter geborgd is dat over en weer voldoende relevante informatie wordt uitgewisseld voordat de benaderde Partij een besluit neemt bijvoorbeeld ten aanzien van de bestuurlijke boete. Een dergelijk besluit kan immers voor beide Partijen gevolgen hebben.

Ondertekening en wijziging van de verwerkersovereenkomst

Voor het tot stand komen van de verwerkersovereenkomst is het nodig dat beide Partijen instemmen met de verwerkersovereenkomst en de afspraken die zij daarin hebben vastgelegd. Een handtekening van een tekenbevoegde vertegenwoordiger van beide Partijen is daarbij ten eerste aan te raden met het oog op bewijsvoering.

Als de afspraken tussen Onderwijsinstelling en Verwerker na het afsluiten van de verwerkersovereenkomst worden gewijzigd en deze wijzigingen leiden tot afwijking van de tekst in de verwerkersovereenkomst zelf (het gaat hier dus niet om wijziging van de bijlagen), dan moeten deze wijzigingen schriftelijk worden overeengekomen in (een aanpassing van) Bijlage 3. Deze (aangepaste) Bijlage 3 moet met het oog op de bewijsvoering ook door beide Partijen worden voorzien van een handtekening.

De teksten van de Model Overeenkomst, en de inleiding bij de modelbijlagen, zijn niet bedoeld om te worden aangepast. Eventuele concrete aanpassingen moeten gemotiveerd worden opgenomen in de speciaal daarvoor bedoelde Bijlage 3.

Toelichting bij de bijlagen van de Model Verwerkersovereenkomst

De Model Verwerkersovereenkomst kent vier bijlagen: (1) de Privacybijsluiter, (2) de Beveiligingsbijlage, (3) de Wijzigingenbijlage, waarin een overzicht van eventuele wijzigingen ten opzichte van de Model Verwerkersovereenkomst kan worden opgenomen indien hiervan sprake is, en (4) een facultatieve bijlage voor Partijen die wensen vast te leggen door welke scholen binnen de organisatie het product of dienst wordt gebruikt, inclusief het administratienummer en wie namens het bevoegd gezag contactpersoon is voor de Verwerker. Deze vier bijlagen maken integraal onderdeel uit van de verwerkersovereenkomst.

Bijlage 1 – Privacybijsluiter

In Bijlage 1 staat beschreven welke Verwerkingen van Persoonsgegevens binnen de producten en/of diensten van de Verwerker plaatsvinden en ook of deze Verwerkingen optioneel zijn of niet. Verder stelt de Onderwijsinstelling met ondersteuning van de Verwerker vast voor welke doeleinden Persoonsgegevens worden verwerkt en welke Persoonsgegevens worden verwerkt.

FORA: Ten behoeve van de Onderwijsinstellingen in het primair en voortgezet onderwijs is onderaan deze toelichting een overzicht opgenomen van de relatie tussen de in het Convenant en onderdeel E van Bijlage 1 benoemde verwerkingsdoeleinden, en de daaraan gerelateerde (hoofd)bedrijfsfuncties in de referentiearchitectuur voor het funderend onderwijs (FORA).

In deze bijlage wordt verder geregeld waar de Verwerking van Persoonsgegevens plaatsvindt en of dit in een land binnen of buiten de EER is. In het laatste geval dienen er extra waarborgen te zijn voor een veilige doorgifte van Persoonsgegevens.

Verder legt de Verwerker in Bijlage 1 vast van welke Subverwerkers hij gebruikmaakt voor de levering van het product of de dienst. Besluit de Verwerker na het afsluiten van de verwerkersovereenkomst andere Subverwerkers in te schakelen, dan informeert hij de Onderwijsinstelling daarover schriftelijk. De Onderwijsinstelling moet een redelijke termijn krijgen om bezwaar te maken tegen een nieuwe Subverwerker.

Als er ten aanzien van overige onderdelen van Bijlage 1 wijzigingen plaatsvinden na het afsluiten van de verwerkersovereenkomst, dan moet de bijlage op die punten worden aangepast en dient de Onderwijsinstelling schriftelijk akkoord te geven voor de wijzigingen.

Bijlage 2 – Beveiligingsbijlage

In Bijlage 2 wordt omschreven welke beveiligingsmaatregelen de Verwerker heeft getroffen. Volgens artikel 32 AVG is de beveiliging een continu punt van aandacht en zorg. In deze bijlage wordt het Certificeringsschema informatiebeveiliging en privacy ROSA⁴ geïntroduceerd als wijze waarop invulling gegeven kan worden aan het organiseren en aantonen van de genomen beveiligingsmaatregelen. Gebruik van het Certificeringsschema is een handreiking aan alle partijen in de keten (leveranciers en scholen) om gebruik te maken van een eenduidige rapportage en set aan maatregelen om de te nemen beveiligingsmaatregelen te beoordelen en garanderen.

Het Certificeringsschema is door publieke en private partijen gezamenlijk opgesteld en

⁴ https://www.edustandaard.nl/standaard_afspraken/certificeringsschema-informatiebeveiliging-en-privacy-rosa/certificeringsschema-informatiebeveiliging-en-privacy-rosa/

vastgesteld in Edustandaard⁵ en wordt periodiek geüpdatet.

De Verwerker informeert de Onderwijsinstelling over wijzigingen in de beveiliging die leiden tot aanpassing van de Beveiligingsbijlage.

Voor de invulling van zowel Bijlage 1 als Bijlage 2 bieden de brancheorganisaties op basis van deze bijlagen uitgewerkte branche- en/of productspecifieke bijlagen.

Bijlage 3 – Wijzigingenbijlage

Aan versie 4.0 van de Model Verwerkersovereenkomst is nu standaard een Bijlage 3 toegevoegd. Partijen vullen deze Bijlage 3 alleen in als zij genoodzaakt zijn om af te wijken van de standaardtekst van de Model Verwerkersovereenkomst. In de bijlage wordt vastgelegd op welke punten Partijen afwijken en wat de motivering daarvoor is.

Bijlage 4 (facultatief) – Scholen vallend onder het bevoegd gezag van het bestuur

Deze bijlage is facultatief (dus enkel indien van toepassing en indien gewenst) voor Partijen die wensen vast te leggen door welke scholen binnen de organisatie het product of dienst wordt gebruikt, inclusief het administratienummer en wie namens het bevoegd gezag contactpersoon is voor de Verwerker.

Extra overzicht – FORA en de verwerkingsdoeleinden voor het verwerken van Persoonsgegevens

Op de volgende pagina is een overzicht opgenomen van de relatie tussen de in het Convenant en onderdeel E van Bijlage 1 bij de Model Verwerkersovereenkomst benoemde verwerkingsdoeleinden voor het verwerken van Persoonsgegevens en de (hoofd)bedrijfsfuncties in de FORA.

Onderwijsinstellingen in het primair en voortgezet onderwijs kunnen aan de hand van dit overzicht de specifieke verwerkingsdoeleinden selecteren die van toepassing zijn (bij voorkeur aangevuld met de (hoofd)bedrijfsfuncties in de FORA).

FORA (Funderend Onderwijs Referentie Architectuur) is een gestandaardiseerde methodiek die inzicht geeft in verplichte processen en onderwijsactiviteiten in het primair en voortgezet onderwijs. Meer in het bijzonder geeft FORA inzicht in de manier waarop processen binnen een school zijn opgebouwd, wat de bijbehorende activiteiten hiervoor zijn en de inzet van ICT-middelen, gebaseerd op geldende wet- en regelgeving.

⁵ www.edustandaard.nl

Overzicht van in de Bijlage 1 benoemde verwerkingsdoeleinden en de daaraan gerelateerde FORA-bedrijfsfuncties

Doeleinde	Voorbeeldlijst FORA-hoofdbedrijfsfunctie	Voorbeeldlijst FORA-bedrijfsfunctie(s)
de opslag van leer- en toetsresultaten	Onderwijsevaluatie	Resultatenregistratie Beoordeling
het terugontvangen door de Onderwijsinstelling van leer- en toetsresultaten	Onderwijsevaluatie	Resultatenregistratie
de beoordeling van leer- en toetsresultaten om leerstof en toetsmateriaal te kunnen verkrijgen dat is afgestemd op de specifieke leerbehoefte van een Onderwijsdeelnemer	Leerlingbegeleiding	Monitoring en begeleiding voortgang leerroute en leerproces Onderwijsbegeleiding Voortgang- en resultatenweergave Leerroutebijstelling
analyse en interpretatie van leer- en toetsresultaten	Leerlingbegeleiding	Monitoring en begeleiding voortgang leerroute en leerproces
het kunnen uitwisselen van leer- en toetsresultaten tussen Digitale Onderwijsmiddelen	Onderwijsevaluatie Leerlingbegeleiding	Resultatenregistratie Monitoring en begeleiding voortgang leerroute en leerproces
de indeling en aanpassing van roosters	Onderwijsvoorbereiding	Planning en roostering
het bijhouden van persoonlijke (waaronder medische) omstandigheden van een Onderwijsdeelnemer en de gevolgen daarvan voor het volgen van onderwijs	Zorgbegeleiding en -coördinatie Leerlingbegeleiding	Vorming zorgdossier Onderwijsbegeleiding
het begeleiden en ondersteunen van leerkrachten/docenten en andere medewerkers binnen de Onderwijsinstelling	Personeel en organisatie	
de communicatie met Onderwijsdeelnemers en ouders/verzorgers en met medewerkers van de Onderwijsinstelling	Facilitering leerlingcommunicatie Facilitering oudercommunicatie Samenwerken en communiceren medewerkers en extern	
monitoring en verantwoording, met name ten behoeve van: (prestatie)metingen van de Onderwijsinstelling, kwaliteitszorg, tevredenheidsonderzoek, effectiviteitsonderzoek van onderwijs(vormen) of de geboden ondersteuning van Onderwijsdeelnemers bij passend onderwijs	Verantwoording	
het voor zover noodzakelijk en wettelijk toegestaan uitwisselen van Persoonsgegevens met Derden, waaronder: toezichthoudende instanties en zorginstellingen in het kader van de uitvoering van hun (wettelijke) taak	Leerlingbegeleiding en -zorg Instroom, doorstroom, uitstroom	Organisatie passend onderwijs Zorgbegeleiding en -coördinatie Inschrijving en leerlinggegevensbeheer
samenwerkingsverbanden in het kader van passend onderwijs en regionale samenwerkingen	Leerlingbegeleiding en -zorg Onderwijsondersteuning	Organisatie passend onderwijs Zorgbegeleiding en -coördinatie
partijen betrokken bij de invulling van stage- of leer-werkplekken	Leerlingbegeleiding	
het leveren van Persoonsgegevens aan Onderwijsinstellingen in geval van overstappen	Instroom, doorstroom, uitstroom	Overstap

tussen Onderwijsinstellingen en bij vervolgonderwijs		
het in opdracht van de Onderwijsinstelling leveren van Persoonsgegevens aan een andere partij	Onderwijsondersteuning Instroom, doorstroom, uitstroom	Inschrijving en leerlinggegevensbeheer
het geleverd krijgen / in gebruik kunnen nemen van Digitale Onderwijsmiddelen conform de afspraken die zijn gemaakt tussen de Onderwijsinstelling en de Leverancier	Inkoop en contractbeheer Ict-ondersteuning Onderwijsuitvoering	Inkoop Beheer ict-middelen (Toegang tot) aanbod leermateriaal
het verkrijgen van toegang tot de aangeboden Digitale Onderwijsmiddelen, en externe informatiesystemen, waaronder de identificatie, authenticatie en autorisatie	Onderwijsuitvoering Ict-ondersteuning	(Toegang tot) aanbod leermateriaal Beheer identiteiten Authenticatie en autorisatie
de beveiliging, controle en preventie van misbruik en oneigenlijk gebruik en het voorkomen van inconsistentie en onbetrouwbaarheid in de met behulp van het Digitale Onderwijsmiddel verwerkte Persoonsgegevens	Informatiebeveiliging en privacy	
de continuïteit, verbetering en de goede werking van het Digitale Onderwijsmiddel in opdracht van de Onderwijsinstelling conform de afspraken die zijn gemaakt tussen de Onderwijsinstelling en de Leverancier, waaronder het laten uitvoeren van onderhoud, het maken van een back-up, het aanbrengen van verbeteringen onder andere na geconstateerde fouten of onjuistheden, en het krijgen van ondersteuning	Ict-ondersteuning (Inkoop en contractbeheer)	Beheer ict-middelen (Contractbeheer)
het door de Onderwijsinstelling beschikbaar kunnen stellen van (geanonimiseerde of gepseudonimiseerde) Persoonsgegevens voor wetenschappelijk onderzoek of statistische doeleinden ten behoeve van het (optimaliseren van het) leerproces of het beleid van de Onderwijsinstelling, dat wordt uitgevoerd op basis van strikte voorwaarden vergelijkbaar met bestaande gedragscodes op het terrein van onderzoek en statistiek;	Onderwijsevaluatie Onderwijsvoorbereiding Beleid en planning	Opleidingontwikkeling Materiaalontwikkeling
het door de Onderwijsinstelling voor onderzoeks- en analysedoeleinden beschikbaar kunnen stellen van geanonimiseerde Persoonsgegevens om daarmee de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren	Beleid en planning	Kwaliteitszorg
het beschikbaar stellen van Persoonsgegevens voor zover noodzakelijk om te kunnen voldoen aan de wettelijke eisen die worden gesteld aan Digitale Onderwijsmiddelen	Instroom, doorstroom, uitstroom	Inschrijving en leerlinggegevensbeheer
het behandelen van geschillen	Klachten en bezwaren	Registratie klachten en bezwaren Klachtbehandeling
financieel beheer	Financieel beheer en besteding	
de uitvoering of toepassing van een Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke wettelijke bepaling of regeling		
andere doeleinden ten behoeve van het verzorgen van onderwijs, waaronder het voorbereiden, uitvoeren, evalueren en	Zelf invullen aan de hand van FORA- bedrijfsfuncties:	

ondersteunen van het onderwijs(proces) en het begeleiden en volgen van Onderwijsdeelnemers (in hun leerproces), namelijk ...	https://fora.wikixl.nl/index.php/Bedrijfsfunctiemodel	
--	---	--